Mavzu: **Said Ahmad“Ufq” romani**

Adabiyot

Abdukadirova M.M.

Said Ahmad
“Ufq” romani

(1920-2008)

- **Said Ahmad Husanxo‘jayev 1920-yilning 10-iyunida Toshkent shahrining «Samarqand darboza» mahallasida tug‘ilgan.**

Tinib-tinchimas bola

- **Tabiatan qiziquvchan, tinib-tinchimas Said Ahmad adabiyotga kirib kelguncha juda ko‘p sohalarda o‘zini sinab ko‘rdi:**

- *agitplakatlar yozdi;*
- *artist bo‘lishga urinib ko‘rdi;*
- *doktorlik maktabida o‘qidi;*
- *qurilish texnikumida tahsil oldi;*
- *rassomlik maktabiga qatnadi;*
- *mashhur fotochi Rensonga shogird tushdi;*
- *gazetalarga xabarlar yozdi.*
- **VA NIHOYAT YOZUVCHI BO`LDI!**

BOBOLARI, OTA-ONASI, AKALARI HAQIDA

TIIAME

- Toshkentliklar Said Ahmadning bobosini «Dadaxo'ja duma» deb ulug'lashar, chunki u kishi sho'rolar to'ntarishidan ham oldin shahar dumasining deputati bo'lgan.
- Onasining otasi G'ulomxon toshbosma matbaa egasi bo'lgan.
- Otasi Husanxo'ja Dadaxo'ja o'g'li rus-tuzem maktabini tugatgan, rus tilini mukammal biladigan, turkiy dunyoning mashhur ma'rifatchisi Ismoilbek Gaspirali bilan yaqinligi bor edi.
- Katta akasi Imomxon o'zbek stenografiyasining asoschisi hisoblanadi.
- Keyingi akasi Zuhurxon esa, irrigatsiya bo'yicha O'zbekistonning ilk professori edi.

Ilk asar

- Bo‘lajak yozuvchining ilk mashqi - **«Ishqiboz»** nomli hajviy hikoyasi o‘n olti yoshlarida «Mushtum» jurnalida chop etilgan.
- (1936-yil)

MEHNAT FAOLIYATI

- **«Mushtum» jurnalida** *(1938-1939, 1955-1957);*
- **«Yosh leninchi» gazetasida** *(1940-1941);*
- **O‘zbekiston Davlat radio qo‘mitasida** *(1941-1943);*
- **«Qizil O‘zbekiston» gazetasida** *(1943-1947);*
- **«Sharq yulduzi»** *(1948-1950);*
- **Qator yillar O'zbekiston yozuvchilar uyushmasida adabiy maslahatchilik qildi.**
- **So`ng uyushmaning nasr bo`limiga boshchilik ham qildi.**

Qatag`on

- O‘tgan asrning 50-yillari boshlarida yozuvchi ko‘plab ziyolilar qatorida qatag‘onga uchrab, ***«xalq dushmani» degan tuhmatlar bilan qamaladi.***
- U «aksilsho‘raviy millatchilar guruhi a‘zosi, zararli g‘oyalar targ‘ibotchisi» sifatida ayblanib, *Qozog‘istonning Qarag‘anda viloyati Jezqazg‘an lagerida* bo‘ladi.
- Uning «Qorako‘z majnun» (2002) hikoyalar to‘plami bu haqdagi achchiq haqiqatni ro‘y-rost ifodalaydi.

Ilk kitob

- **Said Ahmadning birinchi kitobi «Tortiq» nomli hikoyalar to‘plami bo‘lib, 1940-yilda nashr etilgan.**

ASARLARI

Hikoyalar to‘plami:

- «Er yurak» (1942);
- «Farg‘ona hikoyalari» (1948);
- «Muhabbat» (1949);
- «Cho‘l oqshomlari»
- «Odam va bo‘ron».

Qissalari:

- «Qadrdon dalalar» (1949);
- «Hukm» (1958).

Romanlari:

- 1964-1974-yillar oralig`ida “Ufq” trilogiyasini yozdi.
- 1988-yili adibning «Jimjitlik» romani nashrdan chiqadi.

Dramalari:

- Said Ahmad 70-80-yillarda o‘z hikoyalari asosida «Kelinlar qo‘zg‘oloni», «Kuyov» nomli pyesalar yozadi.

Istiqlol yillarida

- «Xandon pista» (1994);
- «Bir oʻpichning bahosi» (1995) hajviy toʻplamlari.
- «Yoʻqotganlarim va topganlarim» (1998);
  «Qorakoʻz majnun» (2001);
- «Kiprikda qolgan tong» (2003) kitoblari;
- 3 jildli «Tanlangan asarlari» (2000) chop etildi.

ADIB HIKOYALARIDA:

- Oybekning psixologik tasvir mahorati,
- G‘afur G‘ulom yumori,
- Abdulla Qahhor bayonidagi ixchamlik mujassamdir.

BILIB OLING!

"Kelinlar qo`zg`oloni" kinofilmi haqida

- **Suratga olingan vaqti:** 1985-yilda "O`zbekfilm" kinostudiyasi tomonidan suratga olingan.
- **Rejissor:** Melis Abzalov.
- **Bosh rol** – qaynona rolida Tursunoy Jafarova.

E'TIROF

- **Said Ahmad O'zbekiston xalq yozuvchisi (1980).**
- **O'zbekistonda xizmat ko'rsatgan madaniyat xodimi (1968).**
- **Hamza nomidagi Davlat mukofoti sovrindori**
- **«Buyuk xizmatlari uchun» (1997).**
- **«Do'stlik» (1996) ordenlari bilan taqdirlangan.**
- **"O'zbekiston Qahramoni" (1999).**

XOTIRA MANGU

- 2013-yil 10-iyun kuni Said Ahmad va taniqli shoira Saida Zunnunova xotirasiga Alisher Navoiy nomidagi O‘zbekiston Milliy bog‘ida haykal o‘rnatildi.

“UFQ” TRILOGIYASI

- «Ufq» romani nafaqat Said Ahmad ijodida, balki adabiyotimizda ulkan voqea bo'lgan uch qismli asar bo'lib, roman-trilogiya hisoblanadi. Asarda xalqimizning Ikkinchi jahon urushigacha, urush davri, urushdan so'nggi yillardagi qismati qalamga olingan.

- Birinchi kitob **«Qirq besh kun»;**
- Ikkinchi kitob **«Hijron kunlarida»;**
- Uchinchi kitob **«Ufq bo'sag'asida»** deb ataladi.

- Trilogiyada o'sha yillari xalq boshiga tushgan mashaqqatli kunlar, musibatlar, ularni katta bardosh bilan yengib o'tgan kishilar adib tomonidan zo'r mehr va ilhom bilan tasvirlangan.

QOCHOQ

Tursunboy shu to'qayda. Uning qamishlar orasida yashirinib yurishini Jannat xoladan boshqa hech kim bilmasdi…

BILIMINGIZNI SINANG!

- 1. Said Ahmadning qanday asarlarini o`qigansiz?
- 2. Said Ahmadning hikoyalarini o`qiganmisiz?
- 3. "Ufq" trilogiyasi qanday kitoblardan iborat?
- 4. "Qochoq" deb nomlangan parcha trilogiyaning qaysi kitobidan olingan?
- 5. Tursunboyning ota-onasi kim edi?
- 6. "... ota diydoridan, ona mehridan, yor birodarlari davrasidan olisda, chaqirsa ovoz yetmaydigan joyda quvg'in bo'lib, olamdan o'tgan..." yigit kim?
- 7. Kimning qaysi asari Abdulla Qahhor tomonidan "... odamga quvvat beradigan, uning boshini "toshdan"qiladigan ishonch barq urib turgan haqiqiy hayot manzarasidir" deb ta'riflangan?

Uyga vazifa:

- 1. Said Ahmad ijodiga oid 15 ta yopiq test tuzish.
- 2. “Hijron kunlarida” kitobini o`qish.